

ยังใช้กันอยู่มั๊ย? คลังภาษาเล่มหนาเตอะ

2. การสร้างความรู้มีระยะเวลาที่จำกัดทำพจนานุกรมด้วยกัน เพื่อช่วยกันสร้างคลังศัพท์ให้มีคุณภาพมากขึ้น

3. การรวบรวมคำในภาษารากศัพท์กำลังจะสูญหายไปจากโลก

ดร.ศรจิราภา วิทยาทิตย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์ประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และนายกสมาคมพจนานุกรมแห่งประเทศไทย เล่าถึงการทำพจนานุกรมของเธอว่า

วงการพจนานุกรมในบ้านเราส่วนใหญ่จะเป็นคนต่างทำ ทำให้พจนานุกรมไม่ได้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ผมมีเครือข่ายนักเขียนอาสา ซึ่งเข้ามาดูแลเรื่องการทำให้พจนานุกรมอย่างถูกต้อง จึงถือเป็นพจนานุกรมที่ได้มาตรฐานที่สุดในเวลานี้

การทำพจนานุกรมเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ในศัพท์หนึ่งคำจะต้องประกอบไปด้วยคำแปลและประวัติของคำอย่างการใช้ที่ถูกต้อง ในภาษาอังกฤษจะมีควมหมายในคำนั้นและคำคุณศัพท์รวมอยู่ด้วย

มีงานวิจัยในยูโอบล็อกว่า การที่ได้ใช้พจนานุกรมที่สั่งแต่เด็ก จะเก่งกว่าเด็กที่ไม่ได้ใช้พจนานุกรมทั่วไป เพราะพจนานุกรมมีรูปแบบการเขียนคำอย่างการใช้ประวัติของคำที่ถูกต้อง

เด็ก ๆ เหล่านี้สามารถนำพจนานุกรมมาเรียนรู้ด้วยตัวเองได้ ดังนั้นในประเทศไทยเราควรที่จะมีการวิจัยพัฒนาพจนานุกรม ทั้งคลังข้อมูลภาษาให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น ให้เด็กไทยได้มีพจนานุกรมที่เขาสวมรถนำไปเรียนรู้ภาษาได้ด้วยตัวเอง

พจนานุกรมออนไลน์

"ตอนนี้อีกได้เข้ามาในบทบาทในวงการภาษาศาสตร์มากขึ้น ช่วยให้นักภาษาศาสตร์สามารถพูดได้เป็นภาษาเดียวกัน และเครื่องมือที่ช่วยให้อ่านคำความหมายในการใช้คำศัพท์ต่างๆ ซึ่งมีงานสำคัญในการเลือกคำศัพท์มาใช้ให้เป็นพจนานุกรม ความสำคัญของการรวบรวมศัพท์ใหม่ที่เกิดจากการที่ประเทศอังกฤษมีคลังข้อมูลทางภาษาใหม่ๆ มากถึง 200 ล้านคำ

ดังนั้น ในประเทศไทยเองอยากให้มีการใช้เทคโนโลยีสำหรับการทำพจนานุกรมมากขึ้น ให้มีการรวมตัวกันของนักภาษาศาสตร์ ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ เรามารวมตัวกันเป็นสมาคมระหว่างคนสร้างพจนานุกรมด้วยกัน เพื่อมาแชร์เทคโนโลยีและเทคโนโลยีใหม่ๆ ในพจนานุกรมให้คนไทยเรียนภาษาอังกฤษได้เก่งขึ้น และพัฒนาพจนานุกรมไทยไปสู่ระดับโลก

เหตุผลอีกอย่างที่เราต้องทำพจนานุกรมก็เพราะภาคอุตสาหกรรมของชาติ พจนานุกรมจึงสะท้อนคลังภาษา วัฒนธรรมของแต่ละชาติด้วยเช่นกัน และตอนนี้ นักภาษาศาสตร์กำลังมุ่งไปเริ่มให้ความสนใจศึกษาศาสตร์ของเอเชียอย่างภาษาเวียดนาม จีน ไทย ลาว

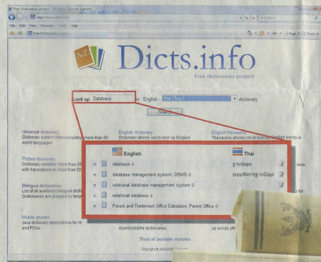
เพื่อทำเป็นพจนานุกรมเก็บรักษาภาษาเหล่านี้เอาไว้ให้ศึกษาภายหลัง

โดยเฉพาะภาษาถิ่น ภาษาถิ่นสุดท้ายกำลังอยู่ในภาวะวิกฤตสูญหายไปจากโลก ยิ่งต้องรีบศึกษารวบรวมเป็นพจนานุกรมของแต่ละชาติเอาไว้ก่อนสายเกินไป" ดร.ศรจิราภา กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาพจนานุกรมในบ้านเราและในระดับเอเชียที่ต้องร่วมมือกันมากขึ้น

นอกจากนี้ จังกรฤกษ์ ยังแสดงความเห็นถึงอนาคตของพจนานุกรมว่า ทุกอย่างจะต้องรวมอยู่ในโทรศัพท์มือถือ เพราะทุกวันนี้โทรศัพท์มือถือเป็นได้ทั้งเครื่องซีพีเอส ไลน์ฟังเพลง และใช้งานอินเทอร์เน็ต ดังนั้น

ค้นพบประเทศที่เข้าร่วมสัมมนา ต่างนำเสนอการสร้างพจนานุกรมออนไลน์ทางเว็บไซต์อยู่หลายประเทศ อย่างเช่น ผลงานของ ดร.แมม บีเคอร์ จาก Macquarie University ออสเตรเลีย ได้สร้างเว็บไซต์พจนานุกรมเพื่อการศึกษาระดับปริญญาตรีใช้งานด้านศึกษานิพนธ์ออนไลน์ที่มีทีมกัน สำหรับคนที่ต้องการหาข้อมูลเป็นพันล้านๆ เพจในอินเทอร์เน็ต ซึ่งถ้าข้อมูลในภาษาท้องถิ่นไม่เพียงพอ ยิ่งถ้าคุณต้องการสื่อสารกับคนทั้งโลกแล้วละก็ คุณคงไม่หันการใช้พจนานุกรมอย่างแน่นอน

แต่นี่มีอีกคนจุดเริ่มต้นเท่านั้น ในอนาคตหากมีความร่วมมือสร้างฐานข้อมูลศัพท์ของแต่ละภาษาทั่วโลก

ให้สามารถเทียบเคียงคำศัพท์ที่มีความคล้ายคลึงกันมากกว่าการแปลคำต่อคำ

วันนี้คงอาจสงสัยเมลเป็นภาษาไทยไปให้เพื่อชาวปากีสถานใช้โปรแกรมแปลเป็นภาษาของเขาได้ทันที โดยไม่ต้องเขียนเป็นภาษาอังกฤษ และนี่คือตัวอย่างคำพ้องภาษาและวัฒนธรรมที่รวบรวมกันทั่วโลก แต่คำคำที่รวมเป็นหนึ่งอย่างแท้จริง

การที่เราจะนำเอาโปรแกรมพจนานุกรมศัพท์ไว้ในเครื่องโทรศัพท์มือถือ จึงเป็นเรื่อง

ง่ายที่สมารถทำได้ง่ายแน่นอน

เพียงแค่ในอนาคตเราอาจจะ

ต้องพัฒนาความสามารถของ

โปรแกรมให้มากขึ้น อย่างเช่น ให้

การออกเสียงคำศัพท์และคำ

เพิ่มความสามารถในการเทียบเคียง

กับเจ้าของภาษาด้วยการฟังและพูดตาม

จากนั้นโปรแกรมจะทำการเทียบเสียงเข้า

ให้ฟังว่าเราพูดได้ตรงสำเนียงหรือไม่

รวมทั้งโปรแกรมต่างๆ จะมีความสามารถ

ในการแปลประโยคจากการพัฒนาฐานข้อมูลการแปลในแต่ละประโยคที่ถูกต้อง

อีกด้วย

นับจากนี้ต่อไป พจนานุกรมที่หลายคนกำลังหาและไม่ได้ใช้มาก จะเริ่มกลับมามีบทบาทในชีวิตประจำวันของเรามากขึ้น เพราะในการประชุมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2009

~ชิ...โยอิน อยู่จตุรี

หนึ่งในชีวิตเราผ่านการจับจนวนกรมเล่มโตหนาเคอะไปโรงเรียนกันแทบทุกวันเพื่อเรียนรู้ศัพท์มากมายนับแสนที่มีอยู่ในเล่มแต่ทำไม่ผ่านไปหลายสิบปีก็เรียนเกินกว่าครึ่งไม่อีกจะเก่งภาษาอังกฤษเสียที่นำแปลจริงๆ ตอนขึ้นประถมเราเริ่มต้นจากพจนานุกรมเล่มเล็กๆ หนังสืพท์ในชีวิตประจำวัน ฉบับคัดย่อของ สอ เสถบุตร พจนานุกรมของคนไทยที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานมากกว่า 40 ปี ใช้เวลาในการสร้างมากกว่า 10 ปี แต่เราอาจต้องใช้เวลาเกือบทั้งชีวิตในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ผ่านวันเวลาเจริญวัยไปจนมีผม ข้างกาย สมอ และความคิดเริ่มเติบโตเปลี่ยนแปลงไปตามวัยตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตทุกชนิด แต่แปลกที่พจนานุกรมหนังสืออันมีชีวิตกลับขยายขนาดใหญโตไปตามชั้นเรียน

ออกฟอร์ด สดิวเคนท์ พจนานุกรม ฉบับอังกฤษแปลอังกฤษ ความหนาราว 2 นิ้ว คือเล่มเล็กที่สุดเท่าที่เราเลือกได้ อันที่จริงแล้วมีให้เลือกใหญ่นั่นลงแมน หรือพจนานุกรมระดับมหาวิทยาลัยก็มีให้เลือก แต่...ใช้เล่มเท่านี้ก็ (คง) พอแล้ว...

ถ้าไปพวงภาษา

ประเทศต่างๆ ในโลกถูกแบ่งด้วย สภาพภูมิประเทศ ระยะทาง เชื้อชาติ ภาษา การเดินทางขนส่งในยุคอุตสาหกรรมช่วยข้ามขีดจำกัด ภูมิประเทศ ระยะทาง ในยุคโลกาภิวัตน์อินเทอร์เน็ตหลายขีดจำกัดทางเชื้อชาติ ความคิด และข้อมูลต่างๆ ในโลกเข้าด้วยกัน

พวข้อมูลเหล่านั้นไม่อาจเข้าถึงได้ทุกคน เพราะยังมีกำแพงขนาดใหญ่ที่ไม่เคยถูกทำลายมานานนับพันๆ ปีในประวัติศาสตร์มนุษยชาติคือกำแพงภาษา เราจึงใช้คอมพิวเตอร์สร้างโปรแกรมแปลภาษา จากภาษาหนึ่งไปสู่ภาษาหนึ่ง ทุกอย่างดูง่ายตายเพียงแต่เราตีคำที่ต้องการเข้าไป คำแปลที่มีความหมายใกล้เคียงที่สุดจะปรากฏขึ้นมา และที่ง่ายไปกว่านั้นก็คือ เราสามารถแปล

ได้ทั้งประโยคที่เราต้องการ เพียงแต่ยังคงเป็นการแปลคำต่อคำ เช่น Backstreet Boys เว้นโปรแกรมแปลภาษาของใครบางคน ภาณิตคอมพิวเตอร์จะแปลได้เป็น เด็กชอชอย ส่วนถูกแปลภาษาไทย จะแปลเป็นถนนหลังบ้านชาย หากใช้โปรแกรมแปลภาษาอื่น ๆ จะแปลเป็น เด็กหลังชอย หรือคำว่า Wonder Girl(s) ถูกแปลเป็นให้ว่า ประหลาดใจตุตุ หรือประหลาดใจหญิง เป็นต้น

"การทำโปรแกรมแปลภาษายังมีข้อจำกัดอยู่หลายๆ อย่างคือ การสร้างหรือหาฐานข้อมูลคำศัพท์ขนาดใหญ่ รวมทั้งความฉลาดของโปรแกรมในการเลือกคำที่เหมาะสมกับประโยค

ปัจจุบันมีโปรแกรมหลาย ๆ ตัว หรือฐานข้อมูลที่มีการศึกษาค้นคว้าและวิจัยหลายแห่ง ที่เราสามารถเอาข้อมูลตรงส่วนนั้นมาแชร์กัน เพื่อสร้างโปรแกรมแปลภาษาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เพราะการสร้างโปรแกรมแปลภาษาไม่ยากเท่ากับหาฐานข้อมูลคลังคำศัพท์อันมาใช้ในโปรแกรม ทำให้โปรแกรมแปลภาษาในปัจจุบันยังคงเป็นการแปลแบบคำต่อคำ จักรกฤษณ์ แสงแก้ว อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หนึ่งในผู้จัดทำโปรแกรมแปลภาษาบนโทรศัพท์มือถือระบบซิมเบียน อธิบายถึงอุปสรรคใหญ่ของการสร้างโปรแกรมแปลภาษาสำหรับคอมพิวเตอร์และในโทรศัพท์มือถือ

ตัวอย่างน้อยๆ เทคโนโลยีก็ช่วยสร้างความสะดวกให้เราได้อีกหนึ่งเปิดพจนานุกรมเทียบทีละคำ และเข้าถึงภาษาต่างประเทศได้ง่ายกว่าคนไทยในยุคปี 2408 ที่ต้องใช้พจนานุกรมอังกฤษฉบับ เอส จี แมคฟาร์แลนด์ (ซานเอลแกมเบิล แมคฟาร์แลนด์) มีชื่อนารีที่เข้ามาเผยแพร่ศาสนาคริสต์ในช่วงเวลานั้น

2 : to fix on something as a foundation
stay-at-home \ˈstā-ət-ˈhōm\ *adj* (1806) : remaining in a locality, or country; *esp* : remaining at home and domestic duties while a spouse is at work
stay-ca-tion \ˈstā-ˈkā-shən\ *n* [blend of *stay* and *vacation*] : vacation spent at home or nearby — *stay-ca-tions* *n*
stay-er \ˈstā-ər\ *n* (1890) : one that stays; *esp* : one that supports
staying power *n* (1859) : the ability to maintain influence, or popularity) without loss
stay-sail \ˈstā-sāl, -səl\ *n* (1669) : a sail that stays set — see SAIL illustration
STB *abbr* [NL *sacrae theologiae baccalaureus*] b

ซานเอลได้อาศัยอยู่ในเมืองไทยและเรียนรูภาษาไทยจนสามารถจัดสร้างพจนานุกรม ซึ่งเป็นที่รู้จักในชื่อ พจนานุกรมฉบับแมคฟาร์แลนด์ มีคำศัพท์อยู่ราวๆ 7,000 กว่าคำ และจัดพิมพ์ในจำนวนไม่กี่ร้อยเล่ม ถึงแม้ว่าจะมีการนำมาปรับปรุงพิมพ์ใหม่ให้สมบูรณ์อีกหลายครั้ง การเข้าถึงพจนานุกรมและคำศัพท์ต่างๆ ของคนไทยสมัยก่อนก็ยิ่งถือว่าลำบากกว่ายุคปัจจุบันมากมายหลายเท่านี้

อนาคตพจนานุกรม

งานเอเชียเลกซ์ 2009 (ASIALEX 2009) งานประชุมวิชาการด้านพจนานุกรมครั้งใหญ่ระดับเอเชีย ซึ่งจัดขึ้นที่โรงแรมอิมพีเรียล ควีนส์ปาร์ค เมื่อช่วงปลายสัปดาห์ที่ผ่านมา มีการแลกเปลี่ยนความรู้ความก้าวหน้าในการจัดทำพจนานุกรมของแต่ละประเทศ ไม่ว่าจะเป็น อังกฤษ ออสเตรเลีย เยอรมนี ปากีสถาน ญี่ปุ่น เดนมาร์ก ซึ่งภาพรวมทั้งหมดชี้ชัดไปสู่ 3 เส้นทางของอนาคตของพจนานุกรม คือ

- 1. การเปลี่ยนจากหนังสือไปอยู่ในรูปแบบดิจิทัลออนไลน์